

«ЯК ВИХОВАТИ ОРАТОРА»: ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ САМОСТІЙНОГО НАВЧАННЯ

Автор: Микола Овчаров

21 квітня 2026

DOI: <https://doi.org/10.66597/unknown-orator.2026.2.06>

Більше інформації про журнал
<https://journal.ovcharov.institute/>

«ЯК ВИХОВАТИ ОРАТОРА»: ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК ДЛЯ САМОСТІЙНОГО НАВЧАННЯ

Автор: Микола Овчаров

АНОТАЦІЯ

Стаття представляє огляд практичного посібника «Як виховати оратора» (2025) — першої україномовної комплексної системи систематичного розвитку ораторських здібностей. Автор спростовує поширене уявлення про ораторство як вроджений талант, аргументуючи, що це навичка, яку можна виховати в будь-якому віці через структурований підхід. Центральна методологічна новація посібника — два фундаментальні принципи, що відрізняються від традиційної освіти: право на помилку (помилку як сигнал для зростання, а не об'єкт покарання) та позитивна атмосфера (культивування довіри до себе та процесу навчання). Структура посібника включає три розділи: методика навчання, 21 практичне заняття (від голосу та дихання до дебатів і онлайн-виступів) та 25 вправ для закріплення навичок. Кожне заняття функціонує як автономний модуль із детальними поясненнями та практичними вправами. Стаття наголошує на універсальності посібника: він адресований батькам, педагогам, тренерам та дорослим, які прагнуть самостійного розвитку.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

ораторське мистецтво, практичний посібник, право на помилку, публічний виступ, риторичні навички, самостійне навчання, методика навчання, комунікація, Микола Овчаров, виховання оратора

Під час підготовки першого випуску «Невідомого оратора» я працював над книгою «Як виховати оратора» — посібником про систематичний розвиток ораторських здібностей. Тоді я написав статтю про те, як створював главу про жести. Зараз рекомендую цю книгу усім читачам журналу — не тільки батькам та педагогам, а й тим, хто прагне самостійно опанувати ораторське мистецтво.

Назва може створити враження, що посібник лише для тих, хто навчає дітей. Але виховувати ораторські здібності можна в будь-якому віці. У сучасному світі комунікація визначає успіх у всіх сферах життя. Здатність чітко висловлювати думки, переконливо аргументувати та впевнено виступати перед аудиторією — це вже не перевага, а необхідність.

Книга звертається до батьків і вчителів, до дорослих, які розвивають себе, до тренерів та викладачів. По суті, це посібник для всіх, хто виховує оратора, — чи то в іншій людині, чи то в собі.

Два фундаментальні принципи

Моя методика базується на двох основах, які відрізняються від традиційної освіти:

Перший принцип: право на помилку

Помилки не слід карати чи критикувати. Помилка — це сигнал, що вказує на слабе місце. Бездоганний виступ може статися через везіння. Але виступ із недоліками, який проаналізовано конструктивно, дає можливість стати кращим. Помилка — не провал, а можливість для зростання.

Це особливо важливо для дітей, у яких страх помилки блокує розвиток. Але й дорослі часто є найсуворішими критиками самих себе.

Другий принцип: позитивна атмосфера

Навички засвоюються ефективніше в атмосфері довіри. Позитивне мислення дає змогу розслабитися під час навчання. Цю довіру треба культивувати не лише у стосунках з іншими, а й до самого себе. Повага, відкритість, чесність до себе — без цього неможливо глибоко розвинути ораторську форму.

Структура: три розділи

Розділ I. Методика навчання

- Глава 1. Про основи методики
- Глава 2. Про метод заохочення робити помилки
- Глава 3. Про місію вчителя ораторського мистецтва

Розділ II. Практичні заняття з ораторського мистецтва (21 заняття)

1. Форма і зміст в ораторському мистецтві
2. Голос і дихання

3. Ключові слова
4. Жести та пози
5. Швидкість та чіткість мовлення
6. Тренування пам'яті
7. Розвиток фантазії
8. Тренування відчуття часу
9. Сторітелінг
10. Етика оратора
11. Логічні аргументи
12. Доказові аргументи
13. Ораторські прийоми (1-5)
14. Ораторські прийоми (6-10)
15. Висловлювання думки
16. Презентація
17. Запитання
18. Дебати
19. Виступи онлайн
20. Мотиваційна промова
21. Рефлексія курсу

Розділ III. Закріплення матеріалу

- 25 вправ для закріплення навичок

Практичний інструмент, а не теорія

Це не теоретичний трактат про риторику, а робочий інструмент. Кожне з 21 заняття можна використовувати як окремий урок. 25 додаткових вправ допомагають закріпити навички. Посібник враховує специфіку сучасності — зокрема, є окреме заняття про виступи онлайн.

Кожна тема супроводжується детальними поясненнями і вправами, які допомагають розвинути навичку покроково.

Відмінність від «Майстра публічних виступів»

Моя попередня книга «Майстер публічних виступів» адресована дорослій аудиторії. Деякі теми там можуть бути складними без додаткової практики чи досвіду.

«Як виховати оратора» детальніше пояснює кожен тему та надає значно більше вправ. Структура 21 заняття дає можливість систематично, крок за кроком, опановувати публічний виступ.

Риторика — не вроджений талант обраних. Це навичка, яку можна виховати в будь-якому віці. Ця книга показує, як саме це зробити — покроково, детально, з повагою до того, хто навчається, і з вірою в його потенціал.

«Як виховати оратора» — моя третя книга про ораторське мистецтво і перша, яка пропонує комплексну універсальну систему практичних занять для систематичного розвитку всіх аспектів публічного виступу.

Джерела:

1. Овчаров М. Як виховати оратора [Електронний ресурс] / Микола Овчаров. – 2025. – Режим доступу: <https://ovcharov.institute/books/yak-vykhovaty-oratora>
2. Овчаров М. Як виховати оратора [Електронний ресурс] / Микола Овчаров. – 2025. – Режим доступу: https://play.google.com/store/books/details/Микола_Овчаров_Як_виховати_оратора?id=m8NtEQAAQBAJ